

Adela KUIK-KALINOWSKA*

POWRÓT DO ŹRÓDEŁ
Sympozja z cyklu
„Chrześcijaństwo na Pomorzu. Kultura duchowa i materialna”
KUL, Lublin, 24 V 2024

„Chrześcijaństwo na Pomorzu. Kultura duchowa i materialna” to interdyscyplinarny projekt naukowy realizowany od 2017 roku na Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku. Celem projektu jest przybliżenie tradycji duchowej i materialnej kontynuowanej przez stulecia w różnych formach kultu religijnego czy też aktów kulturowych w nadbałtyckiej części Polski. Chrześcijańska tradycja religijna przejawia się na wielu płaszczyznach życia duchowego, a także materialnego Pomorza i stanowi jeden z warunków zachowania ciągłości i tożsamości kulturowej ziem pomorskich, zwłaszcza w obliczu współczesnych zagrożeń cywilizacyjnych.

Na temat znaczenia chrześcijańskiej tradycji duchowej we współczesnej rzeczywistości Pomorza wypowiedział się ks. Jan Perszon, wskazując jednocześnie na obecne zagrożenia dla rozwoju tejże duchowości: „W obliczu sygnalizowanej przez wielu kulturoznawców i myślicieli «rewolucji kulturowej» (określanej hasłem *cancel culture*), wygenerowanej zarówno przez klimat ponowoczesności, jak

i dominację informacji zapośredniczonej przez Internet, powrót do korzeni i źródeł (także duchowych) Pomorza i jego mieszkańców wydaje się działaniem nie tylko ocalającym pamięć i dziedzictwo minionych pokoleń. Jeśli ma rację stare *adagium* «historia magistra vitae», to chodzi przede wszystkim o to, by – opierając się niwelującym zastaną kulturę prądom – stworzyć «nowe» na podstawie mądrości, sztuki, wiary i dorobku tych, którzy przez pomorską ziemię pielgrzymowali przed nami”¹.

Ważnym aspektem idei przewodniej projektu jest odniesienie regionalnych form życia duchowego i materialnego do kontekstu uniwersalnego, w którym są one osadzone. Temu zagadnieniu poświęcony jest cykl sympozjów „Chrześcijaństwo na Pomorzu. Kultura duchowa i materialna”. To naukowe, duchowe i artystyczne przedsięwzięcie, obejmujące realizowane raz w roku konferencje poświęcone świętym i patronom Pomorza, odgrywającym znaczącą rolę w kształtowaniu świadomości

* Prof. dr hab. Adela Kuik-Kalinowska – Instytut Filologii, Uniwersytet Pomorski w Słupsku, e-mail: adela.kuik-kalinowska@apsl.edu.pl, ORCID 0000-0001-7721-6764.

¹ *Święta Barbara – patronka rybaków i ludzi morza*, red. A. Kuik-Kalinowska, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej – Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej, Słupsk–Wejherowo 2022 (cytat z okładki książki).

mości dziedzictwa duchowego zarówno w wymiarze jednostkowym, regionalnym jak też globalnym. „Zadaniem tego projektu jest przybliżenie kultury materialnej i duchowej naszego Wspólnego Dobra, a także przyczynienie się do umocnienia świadomości miejsca i regionu, w którym się żyje, poprzez sięganie do źródeł duchowości. W dawnych wiekach swoją postawą, wiarą, męstwem i odwagą wartości duchowe poświadczali chrześcijanie, których sława i kult przetrwały do czasów współczesnych”².

Każde z działań naukowych w ramach cyklu cechuje interdyscyplinarność, która pozwala na spojrzenie badawcze z różnych perspektyw metodologicznych, w taki sposób, aby najpełniej, wielowymiarowo opisać duchową i kulturową czasoprzestrzeń Pomorza. Obok perspektywy teologicznej w działaniach tych pojawia się refleksja historyczna, literaturoznawcza, językoznawcza, socjologiczna, regionalistyczna, a także ikonograficzna i artystyczna. Ogląd taki buduje mozaikową kompozycję, w której każda część jest osobna, a zarazem funkcjonuje i ma znaczenie w całości. Referaty wygłoszone podczas naukowych debat publikowane są w formie wieloautorskiej i wielotomowej monografii.

Pierwsze sympozjum z cyklu „Chrześcijaństwo na Pomorzu. Kultura duchowa i materialna”, zatytułowane „Święty Otton. Apostoł Pomorza”, odbyło się w Akademii Pomorskiej w Słupsku 4 grudnia 2017 roku. Poświęcone zostało osobie biskupa z Bambergu, za sprawą którego średniowieczni mieszkańcy ziem Pomorza Zachodniego w roku 1124 otrzymali

chrzest i w ten sposób zostali włączeni do wspólnoty chrześcijańskiej Europy. Sympozjum to poprzedziło dziewiętną rocznicę misji chrystianizacyjnej Ottona, której inspiratorem i opiekunem był ówczesny król Polski Bolesław Krzywousty. O epokowym znaczeniu apostolskiej roli biskupa z Bambergu w chrystianizacji średniowiecznej Słowiańszczyzny w *Księdze Ottonowej* wypowiedział się ówczesny biskup diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej Edward Dajczak (obecnie biskup senior), który objął patronatem to sympozjum: „O pierwszych misjonarzach mówiono, że są Ludźmi Ognia i Wiatru. Ognia, bo tam, gdzie się pojawili, rozpalali miłość do Chrystusa i tworzyli pierwsze struktury Kościoła. Wiatru natomiast, ponieważ gnani natchnieniem Ducha Świętego nieustannie przemierzali kolejne ziemie, by głosić nauki Chrystusa. [...] To o nim św. Papież Jan Paweł II na ziemi koszalińskiej powiedział: «misionarz – biskup Otton z Bambergu, który utrwalił chrześcijaństwo nad Bałtykiem i na całym zachodnim Pomorzu». To do niego wołali przez wieki wierni trzymający w ręku książeczkę ku czci Ottona z 1714 r.: «O, ty budowniczy klasztorów, żywicielu ubogich, Apostole Pomorza, ty chlubo biskupstwa w Bambergu i wzorze wszystkich pobożnych biskupów; któż może godnie cię pochwalić i całkowicie wypowiedzieć wszystkie twoje cnoty?» Bez wątplenia dlatego właśnie św. Otton pozostaje po dziś dzień jednym z najwybitniejszych misjonarzy pogańskiej Słowiańszczyzny”³. Misja chrystianizacji średniowiecznego Pomorza realizowana przez św. Ottona nie sprowadzała się tylko do aktu ewangelizacji, obejmowała także działalność edukacyjno-kerygmatyczną kontynuowaną przez kolejne pokolenia. Podczas towarzyszącej sympozjum Eucharystii sprawowanej przez biskupa Dajczaka

² A. Kuik-Kalinowska, *Święty Otton – Apostoł Pomorza. Wstęp do zadania badawczego*, w: *Święty Otton – Apostoł Pomorza*, red. A. Kuik-Kalinowska, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej – Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej, Słupsk-Wejherowo 2021, s. 7.

³ E. Dajczak, *Księga Ottonowa*, w: *Święty Otton – Apostoł Pomorza*, s. 5.

w kościele pod wezwaniem Świętego Ottona w Słupsku wybrzmiały zapomniane już dawne pieśni ku czci tego świętego.

Owocem spotkań naukowych stała się wieloautorska monografia *Święty Otton – Apostoł Pomorza*, która ukazała się w roku 2021 z inicjatywy Wydawnictwa Naukowego Akademii Pomorskiej w Słupsku i Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie, zapoczątkowując serię wydawniczą „Chrześcijaństwo na Pomorzu. Kultura duchowa i materialna”. Ks. Jan Walkusz w recenzji materiałów zgromadzonych w monografii podkreślił znaczenie biskupa Ottona na terenie Niemiec: „Postać i działalność św. Ottona z Bambergu mają już dość ugruntowane miejsce w historiografii, i to nie tylko polskiej. W dotychczasowych opracowaniach zwraca się bowiem uwagę na dokumentację jego życia i różnych form aktywności, nade wszystko zaś na jego działalność reformatorsko-organizacyjną na terenie diecezji bamberskiej, przedsięwzięcia misyjne oraz formy i rozwój kultu, który rozpoczął się już w średniowieczu, najpierw na terenie jego diecezji, a później także na Pomorzu Zachodnim w diecezji kamieńskiej”⁴.

Słupsko-wejherowska monografia jest przeglądem badań historiograficznych ukazującym różne pola aktywności misyjnej biskupa Ottona, a także jej rolę kulturotwórczą. W monografii zamieszczone zostały następujące teksty: wspomniana już *Księga Ottonowa* (zob. s. 5n.); Rafała Foltyna *Działalność Ottona z Bambergu na ziemiach polskich w świetle średniowiecznych źródeł narracyjnych* (zob. s. 19-36); Agnieszki Teterycz-Puzio *Pogańskie przestrzenie kultowe Pomorza na drodze misyjnej biskupa Ottona* (zob. s. 37-52); Daniela Kalinowskiego *Żywoty Świętego Ottona jako teksty hagiograficzne* (zob.

s. 53-76); ks. Grzegorza Wejmiana *Metoda misyjna św. Ottona z Bambergu – Apostoła Pomorza* (zob. s. 77-96); Adeli Kuik-Kalinowskiej „*Ten wielki apostoł Słowian Północy*”. *Misja św. Ottona na średniowiecznym Pomorzu w powieści historycznej „I ona ma zielone oczy” Zbi-gniewa Zielonki* (zob. s. 97-114); Elżbiety Kal *Mniej i bardziej Święty. Uwagi o ikonografii Ottona z Bambergu* (zob. s. 115-144). Kolejne artykuły dotyczą oznak kultu św. Ottona na ziemi kaszubsko-pomorskiej: Eugeniusza Pryczkowskiego *Przejawy kultu św. Ottona – Apostoła Pomorza na terytorium obecnych Kaszub* (zob. s. 145-162); Dariusza Majkowskiego *Śladami św. Ottona – powrót chrześcijańskiego kultu na Świętą Górę Polanowską* (zob. s. 163-174); Zdzisława Machury *Dzieje parafii pw. św. Ottona w Słupsku (1866-1947)* (zob. s. 175-188); ks. Tadeusza Ceynowy *Archiwalia dotyczące Parafii pw. św. Ottona w Słupsku przechowywane w Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (zob. s. 189-206). Główną część tomu poprzedza „Prolog Ottonowy”, a wieńczy „Epilog Ottonowy”, w których znajdują się dawne pieśni sławiące dzieło chrystianizacyjne na Pomorzu Zachodnim dokonane przez biskupa z Bambergu, znane jako *Pieśń do św. Ottona* (zob. s. 17, 207). Wprowadzenie do monografii stanowi tekst jej redaktorki *Święty Otton - Apostoł Pomorza. Wstęp do zadania badawczego* (zob. s. 7-18). Książkę zamyka dokumentacja fotograficzna.

Co istotne, podczas sympozjum na temat dziedzictwa Ottonowego na Pomorzu, odczytanego również z perspektywy europejskiej⁵, wypowiedzieli się naukowcy i regionaliści reprezentujący różne ośrodki badawcze północnej części Polski: Wy-

⁴ *Święty Otton – Apostoł Pomorza* (cytat z okładki książki).

⁵ Taką perspektywę badawczą przyjęła w swojej wypowiedzi Elżbieta Kal, omawiając wizerunek św. Ottona w regionalnej, polskiej, niemieckiej i – szerzej – europejskiej tradycji ikonograficznej.

dział Teologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego, Akademię Pomorską w Słupsku (obecnie Uniwersytet Pomorski), Bibliotekę Diecezjalną w Koszalinie, a także Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku oraz Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie. Świadczy to o pogłębianiu się tożsamości jednostkowej i zbiorowej mieszkańców Pomorza oraz wiedzy o znaczeniu misji Ottona tak w wymiarze regionalnym, jak i uniwersalnym.

Drugie sympozjum, zatytułowane „Święta Barbara. Patronka rybaków i ludzi morza”, odbyło się 4 grudnia 2018 roku w Zamku Książąt Pomorskich w Słupsku. Poświęcone było znaczeniu tej świętej dla tradycji duchowej Pomorza i Kaszub. Kult świętej Barbary wpisuje się w dzieje rozwoju chrześcijaństwa na ziemiach pomorskich od średniowiecza po współczesność. Rybacy kierowali do niej swe prośby, modląc się o dobry połów i bezpieczny powrót do domu. Świętą Barbarę szczególnie umiłowali Kaszubi, w ich tradycji funeralnej zachowały się pieśni pustonocne (czyli śpiewane podczas nocy czuwania przy zmarłym), w których pojawia się ona jako patronka dobrej śmierci (na przykład: *Za starosty Marcyana, Barbaro święta, patronko konania!*⁶ czy *Barbaro święta perło Jezusowa*⁷). To właśnie na Pomorzu znajdują się relikwie św. Barbary. I tym razem duchowy patronat nad sympozjum objął biskup Edward Dajczak, który celebrował Eucharystię i wygłosił homilię w kościele pod wezwaniem Świętego Jacka w Słupsku.

Pokłosem konferencji naukowej stała się książka *Święta Barbara – patronka ry-*

baków i ludzi morza. Ks. Jan Perszon w recenzji tomu napisał: „Książka jest dziełem monograficznym, skupionym wokół «kaszubsko-pomorskiej» św. Barbary – jej historii, miejsc świętych jej dedykowanych, literatury o niej / do niej przemawiającej, duchowej obecności tej męczennicy i dziewicy w pobożności Kaszubów i Pomorzan”⁸. W monografii opublikowane zostały materiały z różnych dziedzin wiedzy, o treści historycznej, literaturoznawczej i ikonograficznej: Daniela Kalinowskiego *Kontekst symboliczny opowieści o Świętej Barbarze* (zob. s. 29-45); Agnieszki Teterycz-Puzio *Miedzy Świętopelkiem II a Krzyżakami. Trzynastowieczne dzieje głowy* (zob. s. 46-57) czy Elżbiety Kal *Wiara i wieża. Z problemów ikonografii świętej Barbary* (zob. s. 58-86). Tom zawiera również artykuły odnoszące się do czasoprzestrzeni regionalnej: Adeli Kuik-Kalinowskiej *Barbara świętô ò rëbôkach pamiãtô. Kult św. Barbary w tradycji kulturowej i literackiej Kaszub* (zob. s. 87-105); Eugeniusza Pryczkowskiego *Święta Barbara – patronka kaszubskich rybaków i żeglarzy oraz dobrej śmierci* (zob. s. 106-127); Tatiany Słowi *Ile «Głowa...» o Pomorzu opowie? O wartości «Głowy Świętej Barbary» księdza Stanisława Kujota dla regionalistów pomorskich* (zob. s. 128-140); Przemysława Kobialki *Zabytkowy późnogotycki kościół św. Barbary w Gdańsku* (zob. s. 141-156); Moniki Wierzcholskiej-Szymkowiak *Barbarka oraz kaplica świętej Barbary w Toruniu* (zob. s. 157-169); Aleksandry Majkowskiej *Perła architektury kaszubskiej – drewniany kościół pw. św. Barbary we Wdzydzach Kiszewskich* (zob. s. 170-187) i Beaty Jankowskiej *Neobarkowo-modernistyczny kościół pw. św. Barbary w Swornegaciach* (zob. s. 188-214). Ramę kompozycyjną tych materiałów stanowią „Prolog dla świętej Barbary”

⁶ Zob. „Prolog dla świętej Barbary”, w: *Święta Barbara – patronka rybaków i ludzi morza*, s. 19-28.

⁷ Zob. „Epilog dla świętej Barbary”, w: *Święta Barbara – patronka rybaków i ludzi morza*, s. 215-218.

⁸ *Święta Barbara – patronka rybaków i ludzi morza* (cytat z okładki książki).

i „Epilog dla świętej Barbary” z pieśniami ku czci świętej. Wprowadzeniem do monografii jest tekst jej redaktorki *Święta Barbara – patronka rybaków i ludzi morza. Wstęp do zadania badawczego* (zob. s. 7-18). Na końcu tomu zamieszczono dokumentację fotograficzną.

Kolejne sympozjum, „Święty Mikołaj z Miry – patron ubogich, rybaków, żeglarzy i uczonych”, odbyło się 6 grudnia 2019 roku, również w Zamku Książąt Pomorskich w Słupsku. Miało ono charakter przede wszystkim historyczno-religioznawczy i kulturoznawczy. Święty Mikołaj w tradycji polskiej jest patronatem ubogich, ale w kulturze pomorskiej występuje jako opiekun rybaków i żeglarzy. Jego kult rozwijał się szczególnie w średniowieczu, powstawały wówczas na Pomorzu liczne kościoły pod wezwaniem świętego Mikołaja.

W monografii pokonferencyjnej⁹ ukazały się artykuły o charakterze interdyscyplinarnym. Jak napisał Jan Perszon, książka ta „pomaga rozumieć współczesną rzeczywistość, osadzając postać Świętego z Miry w szerokim kontekście historycznym, geograficznym, teologicznym, ekologicznym i kulturowym”¹⁰. W tomie znalazły się takie wypowiedzi naukowe, jak: Bronisława Nowaka *Kult świętego Mikołaja na Pomorzu i jego geneza* (zob. s. 17-84); Eugeniusza Pryczkowskiego *Święty Mikołaj – patron parafii na Kaszubach, chroniący przed śmiercią w morzu i lesie, a także opiekun dziewic* (zob. s. 85-106); Michała Rycherta *Święty Mikołaj słusznie zapomniany (?)* (zob. s. 107-127); Ewy Promińskiej *Znaczenie postaci św. Miko-*

łaja z Miry w kulturze prawosławnej (zob. s. 128-139); Elżbiety Kal *Darczyńca, cudotwórca, wspomóżciel. Wybrane aspekty ikonografii świętego Mikołaja z Miry* (zob. s. 140-180) czy Daniela Kalinowskiego *Święty Mikołaj w kontekstach kultury popularnej* (zob. s. 181-202). Opublikowano w nim również artykuły odnoszące się wyłącznie do tradycji regionalnej: Eugeniusza Pryczkowskiego *Pradawna Bazylika św. Mikołaja w Gdańsku – bezcenna świątynia Kaszubów i Pomorzan* (zob. s. 203-223); Andrzeja Buslera *Chyłońskie dzieje parafii i kultu św. Mikołaja* (zob. s. 224-244) i Barbary Borzyszkowskiej *Historia parafii pw. św. Mikołaja w Niezabyszewie* (zob. s. 245-260). Wprowadzenie do monografii stanowi tekst jej redaktorki *Święty Mikołaj z Miry – patron ubogich, rybaków, żeglarzy i uczonych. Wstęp do zadania badawczego* (zob. s. 5-17).

Czwarte z kolei sympozjum, zatytułowane „Święta Rozalia i święty Roch. Patroni zdrowia – «święte rodzeństwo od zarazy»” odbyło się 1 grudnia 2022 roku w Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku. O wyborze tematu zadecydowała ówczesna rzeczywistość – konieczność mierzenia się z pandemią COVID-19. „Święte rodzeństwo od zarazy” – jak często właśnie mówiło się o Rozalii i Rochu, uosabia poświęcenie na rzecz ratowania innych przed chorobami, zwłaszcza w obliczu epidemii. W dawnych wiekach, w czasach, kiedy szerzyły się zarazy, święci owi znani byli niemal w każdej miejscowości Europy. Ich kult został przypominany w obliczu zagrożenia koronawirusem, gdy powszechnie doświadczano kruchości człowieczego bytowania.

W monografii pokonferencyjnej *Święta Rozalia i święty Roch. Patroni zdrowia – «święci od zarazy»*¹¹ opublikowane zo-

⁹ Zob. *Święty Mikołaj z Miry – patron ubogich, rybaków, żeglarzy i uczonych*, red. A. Kuik-Kalinowska, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej – Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej, Słupsk-Wejherowo 2024.

¹⁰ Tamże (cytat z okładki książki).

¹¹ *Święta Rozalia i święty Roch. Patroni zdrowia – «święci od zarazy»*, red. A. Kuik-Kalinowska, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej – Muzeum Piśmiennictwa i Mu-

stały takie wypowiedzi naukowe jak: *Święta Rozalia i święty Roch. Patroni zdrowia – „święte rodzeństwo od zarazy”*. Wstęp do zadania badawczego (zob. s. 5-18); Agnieszki Teterycz-Puzio „*Iżby Bóg ten mór odgonił*”. Epidemia „czarnej śmierci” z połowy XIV w. w przekazie dwóch pomorskich kronikarzy (zob. s. 19-35); Elżbiety Kal Zaraza i ofiara: św. Roch w sztuce. Szkic o ikonografii (zob. s. 36-92); Daniela Kalinowskiego *Święty człowiek i zwierzęta. O relacji świętego Rocha z naturą* (zob. s. 93-118); Anny Świstun *Edukacyjny, kulturowy i literacki wymiar legendy o świętym Rochu* (zob. s. 119-132); Andrzeja Buslera *Oksywska historia św. Rocha* (zob. s. 133-161); Gabrieli Pluto-Prądyńskiej *Święta Rozalia z Palermo – odważna i pełna wiary patronka od zarazy* (zob. s. 162-173); Eugeniusza Pryczkowskiego *Święta Rozalia chroniąca Kaszuby od dżumy, cholery i innych chorób* (zob. s. 174-187); Karoliny Serkowskiej-Sieciechowskiej *Święta Rozalia z Palermo – kwiecista święta* (zob. s. 189-200) oraz Aleksandry Majkowskiej *Wizerunki św. Rozalii i św. Rocha na Kaszubach. Analiza wybranych przykładów* (zob. s. 201-216). Na końcu książki znajduje się dokumentacja fotograficzna.

„Święty Wojciech i północ Europy” to tytuł piątej edycji sympozjum, zorganizowanej przez Szkołę Doktorską Uniwersytetu Pomorskiego oraz Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku. Obrady odbywały się 6 grudnia 2023 roku w Białym Spichlerzu w Słupsku. Była to inicjatywa naukowa przede wszystkim historyczno-religioznawcza oraz kulturoznawczo-literaturoznawcza. Kult świętego Wojciecha, biskupa i męczennika, rozprzestrzenił się na liczne kraje Europy; święty ten stał się patronem Polski, Czech i Węgier. Głównym celem sympozjum było ukazanie znaczenia misji chrystianizacyjnej świę-

tego Wojciecha dla Polski Piastów i dla średniowiecznego Pomorza. Prelegenci wskazywali również na czynniki kulturowe tej misji, które stymulowały rozwój cywilizacji chrześcijańskiej na północy Europy. Patronat nad sympozjum objął biskup diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej Zbigniew Zieliński.

Rok 2024 był odpowiednim czasem, by dokonać wstępnej oceny dziewięćsetletniej obecności chrześcijaństwa na Pomorzu, od epokowego dla tej części Europy wydarzenia duchowego i cywilizacyjnego, które miało miejsce za sprawą świętego biskupa Ottona z Bambergu, poprzedzonego działalnością biskupa praskiego świętego Wojciecha, a następnie pierwszego biskupa kołobrzeskiego Reinberna. Celowi temu służyć miało szóste w cyklu sympozjum zatytułowane *Światło nad Bałtykiem. Jubileusz 900-lecia misji chrystianizacyjnej Pomorza Zachodniego*, które odbyło się 4 grudnia 2024 roku w Ratuszu w Słupsku. Zorganizowane zostało przez Szkołę Doktorską Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku oraz zaprzyjaźnione instytucje: Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku, Urząd Miasta w Słupsku, Diecezję Koszalińsko-Kołobrzeską, a także Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie.

Metaforyczny tytuł „Światło nad Bałtykiem” wskazuje, jak wielkie znaczenie dla Pomorza miał akt chrztu. Należy jednak pamiętać, że zmiany cywilizacyjne będące jego konsekwencją dokonywały się powoli. Dzieje średniowiecznych, renesansowych i późniejszych nurtów religijnych i estetycznych świadczą o tym, jak bardzo chrześcijaństwo przeniknęło każdą sferę życia Pomorzan. Podczas sympozjum przywołano różne aspekty chrześcijaństwa na Pomorzu i omówiono wybrane fakty i zjawiska, które wskazują na jego złożoność i moc inspiratorską.

8 grudnia 2025 roku odbyło się siódme sympozjum z cyklu „Chrześcijaństwo

na Pomorzu. Kultura duchowa i materialna”, zatytułowane „Karol Wojtyła – św. Jan Paweł II. Człowiek wiary i pielgrzymowania”, zorganizowane z inicjatywy Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku wraz z zaprzyjaźnionymi instytucjami: Urzędem Miasta i Miejską Biblioteką Publiczną im. Marii Dąbrowskiej w Słupsku. Sympozjum, którego owocem ma być publikacja wieloautorskiej monografii, stanowi działanie przygotowujące do upamiętnienia rocznicy śmierci Papieża, przypadającej 2 kwietnia 2026 roku. Inicjatywa naukowa związana z jest akademickim odczytaniem idei, czynów i znaczenia jednego z najważniejszych Polaków współczesności. Organiza-

torzy pragną przywołać inspirującą postać św. Jana Pawła II jako człowieka wiary, chrześcijańskiej duchowości i uniwersalnych wartości, interesuje ich aspekt pastoralny działalności Papieża, interpretacja życia duchowego, stosunek do kwestii narodowych, etnicznych i regionalnych – poglądy, które wyrażał nie tylko w swoich encyklikach, ale również w pielgrzymkach oraz obecności kulturowej.

Kontakt: Instytut Filologii, Uniwersytet Pomorski w Słupsku, ul. Arciszewskiego 22 a, 76-200 Słupsk
E-mail: adela.kuik-kalinowska@upsl.edu.pl
ORCID: 0000-0001-7721-6764